

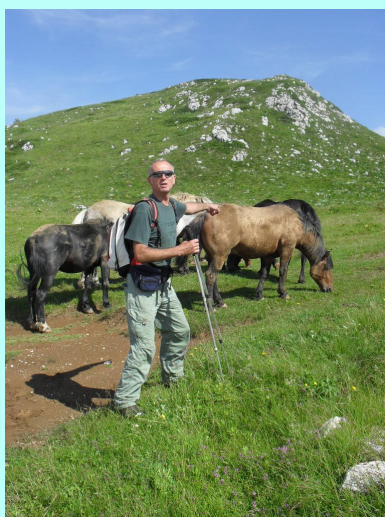
Romanija, Jahorina i Treskavica

(3 u 1) Planine za poneti... u duši, 18-21.07

Nekako kompletirah ekipu za kombi od 20 mjesta i u četvrtak u 17h krenusmo za Bosnu. Uz put kupimo Ivanu i Slobodana kod SC, a Stefana u Šapcu. Dobre vibracije struje kroz zagušljiv vazduh minibusa. Vozač Ivan kaže, da je to najbolje što auto klima može. Ok. Otvaramo sve što se otvoriti može, osim gepeka, i kotrljamo ka Zvorniku. Kotrljaju i zvuci neumornog "JJ Caley" kroz zvučnike, dok je Zoran, sav obradovan, naćuljio usi. Pred granicom pauza za odmor vozača i popunu rančeva hranom.. Dvije kontrole nas koštaše 45 min čekanja. Preko Ravne Romanije, uvijene u plast mraka, posutog zvijezdama, stigosmo na Pale iza ponoći. Ljudina, zvani Rade Vojvodić nas je strpljivo čekao. Predjoh u njegovog „ golfa II“, dajući Ivanu pravac za selo Stajna. Smješten na padinama Romanije dočeka nas planinarski dom u obliku, stare, osnovne škole. Domaćin Rade nam pomože da se smjestimo u višekrevetne sobe sa vojničkim krevetima na sprat. Slavkovi planinari iz Sombora su već bili u snovima, jer su stigli par sati ranije. Kratak dogovor za planinarsku turu tog dana, pa se dokopasmo škripućih sprava za spavanje. Od 7 do 8h su izlazile raščupane frizure na svjetlo dana. Dok su dame koristile toalet i umivaonike, većina muških izdanaka se umivala na česmi, ispred doma.

Ubrzo se okupismo u punom broju, pa tako udruženi svih 30 planinara krenu ka Novakovoj pećini. Domaćini Rade i Jovo upućivaše nas u tajne Romanijskog krajolika. Obilježena staza, ušuškana šumom ogromnih stabala Bukve, Jele, Bora... davala nam se njeznim mirisima i svjetlucavim zrakama sunca koje su prodirale u nju. Živahan razgovor i česti uzvici: "Vidi ovo! Vau, kakav cvijet! Pazi, zgazićeš bubu"! Atmosfera je bivala na momente vrlo žuborava. Stigosmo do Novakovog vrela. Izvor ledene vode, ukroćen u drveno korito, dao nam je svoje blago. Popismo ga, skoro, pobožno. Malo odmora na klupi. Branka, Goca I Vesna ostadoše se baškariti u hladu šume i izvora, a ostali nastaviše dalje. Domalo prodjosmo Novakov proplanak, gdje se nalazio pl dom do 92g. Nije trebalo ništa komentarisati. Umjesto planinara, uživale su krave i ovce, pašući obilnu travu. Neka pasu!

Stazom na desno dodjosmo do okomitih stijena. Šumska čarolija se pretvorila u kameni putić. Vrlo uzak, vukao nas je za štapove, sve do podno pećine. Odatle su stjenovitu strminu ublažavali alpinistički gelenderi. Nekima nije bilo svejedno, pa su ostali da nas pričekaju. Veći dio ekipe se popeo u samu pećinu, ispred koje smo upriličili zajednički foto session. Bilo je i pojedinačnih poziranja, ali bez mogućnosti šetnje podijumom. Samo zagrljaj sa stijenom. Uz potrebne upute, bezbedno se spustilo hrabrih dvadesetak. U povratku se podjelismo u dvije ekipe. Tri žene su već otišle u pravcu doma, ostavivši ceduljče na panju: "Otišle smo u 12, 45h, ne brinite za nas"! Vrlo pažljivo! Rade preuze manji dio planinara i uputi se ka domu, dok smo Jova, Slavko i moja malenkost, povelu većinu da upozna i poneki vrh Romanije. Spustili smo se sa 1500 na 1300, pa se popeli na 1611m, Veliku Crvenu stijenu. Nekoliko

izvora, krdo krava i par konja, nas je pozdravljalo na tom putu. Ptice su revnosno pjevale svoju odu šumi. Sa vidikovaca nas je vukla Jahorina za pogled. Doduše, samo obrisima, jer je u tom momentu bila pod jakim pljuskom i grmljavinom. Pod tim utiskom se malo uozbiljismo, pa krivudavom stazom, ušuškanom travama i žbunjem silazismo ka domu, sledećih sat ipo. Dočepavši se makadamskog druma, pojedini su odskakutali do cilja. Oko 17h dvorište je brujalo od zamora. Svi su bili tu, gladni i nasmijani. Tetka Mika je skувala neodoljivi gulaš sa tjesteninom i pileću supu. Salata od svježeg povrća je dodala praznik želudcu. Naravno, hladno pivo se ponudilo da zaokruži priču. Sve su se objeručke prihvatili posla. Prijatno!

Rade je naručio i muzikanta za tu večę. Oko 20h stiže dugokosi mladić, nježnog lika. Brzo postavi klavijature i zvučnike. Otpoće dernek. “Unca, unca” se proteglo do ponoći. Jedni su zdušno igrali i plesali, dok su drugi ignorisali i zabavljali se ispred doma. Na kraju je Vanja dokrajčila svirača kao zmija žabu, tražeći neke, nemoguće pjesme. Tek što se petak predao suboti, svi su bili u carstvu snova. Subota nas, zajedno sa tetka Mikom, probudi mirisima domaće pite i kiselog mlijeka. U 7h svi su bili spremni za Jahorinu. Oprostismo se od Mike i Jove, a Rade krenu sa nama. U Palama stadosmo kraj Miljacke da pogledamo katoličku crkvu brvnaru, staru 110g. Preljepo zdanje! Napokon upoznah i Branislava Galića, druga sa FB, čuvenog veterinarskog velemajestora i još čuvenijeg planinara i biciklistu. Na žalost, nije mogao sa nama na planinu. Suzana, gospodja koja se družila sa nama prethodnu noć, udje u društvo posvećenih. Ubrzo začudismo krdo konja na početku staze ka vrhu Jahorine. Bacali smo pogled na Romaniju, Trebević,

Igman, Bjelasnicu i Treskavicu. Na Ogorjelici (1916m) uradismo još par "grupnjaka", sa zastavama klubova. Pola populacije je iskoristilo besplatnu gondolu, pri silasku do "Rajske doline". Ostatak se spustio stazicom pored skijaške. Zatekosmo gondolaše u bašti kafića, zauzete kafom i rakijom. Hm. Sportska mladež.

Skoro je bilo podne, kada popunismo sjedišta minibusa. Slavkova ekipa je odmah produžila da penje Trebević. Mi se pozdravismo sa Suzanom i Radetom, pa krenusmo starim putem, preko Trebevića, za Sarajevo. Kod stare žičare izadjosmo na vidikovac, pod kojim je grad stenjao stegnut vrelinom. Napokon, preko Vraca i Grbavice dodjosmo do Bašćaršije. Taman da parkiramo na upražnjeno mjesto, kad mi pridje neki čovjek i reče: "Jarane, parking je 10 maraka"! "Kako 10!? Na Skenderiji je 3 marke"! "E, pa super! Onda idi na Skenderiju pa parkiraj"! Videći da nema vajde od te konstruktivne rasprave, rekoh Ivanu da parkira malo niže, gdje se ne plaća. Kaže da mu je isti tip kasnije tražio 5 maraka! Podjelismo se pola-pola. Jedni u cuvenu tržnicu-"Markale", drugi na ćevape. Samo što sjedosmo, oko 13h, pljusak se istrese po nadsrešnici drevne ćevabdžinice. Ćevapi stigoše prije naručenog "sarajevskog" piva. Nadrndani konobar, osjetivši "ekavski" dodatno uspori posluživanje. Na kraju je toliko zapetljao oko valute i plaćanja, da zamalo dodje do incidenta. No, konobarica se ljubazno izvinila u stilu: "Laki je malo nervozan". Nije nam to pokvarilo dan. Po prestanku kiše prošetismo, kratko, opranim ulicama centra grada. Pomenuh istorijat grada i pokazah bitne gradjevine. U 15,30h se okupismo na već čuvenom parkingu, pa se kroz cijeli grad provezosmo do Lukavice. Tu se domaćinski popuniše zalihe B vitamina u različitim pakovanjima. Samo zdrava ishrana! Namjenjeno druženju u domu na Sustavcu, podno Treskavice. Stigosmo u selo Turovi oko 17h. Dočeka nas Aca sa Ladom Nivom-komada dva. Potrpasmo rančeve u auta. Par dama je iskoristilo i mogućnost prevoza. Ostavismo kombi u dvorište jednog, ljubaznog, domaćina, pa laganim hodom po makadamskom putu stigismo do doma oko 18h. A tamo je vrijeme odavno stalo. Skoro da i ne postoji. U potkovičnom zagrljaju Bjele rijeke, na proplanku kao na zelenom poslužavniku, stoje 4 bungalova i planinarska kuća. Domaćin nam je bio Ognjen. Pomože nam da se smjestimo. Za tren sam rasporedio grupice za spavanje, ne želeći da se gube dragocjeni trenutci druženja kraj vatre. Zalihe piva su domaćini potopili u ledenu vodu potoka. Kockice su se slagale. Pred mrak stigoše i Somborci. I oni se ubaciše u rezervisane krevete, pa je pjesma mogla da krene. I bi pjesma do kasno u noć. Branka i Profesor su prednjačili. Nakostriješeni vrhovi Treskavice su otvarali kapije mjesecu, dok se, blago začudjen, spuštao iznad naših glava. Kao da je prisluškiavao. Imao je šta i čuti. Neko predlozi: "Zvijezda tjera mjeseca, za goru ga zatjera". Kao da se prepade, mjesec sjede u dolinu Velikog jezera, izvirući stidljivo preko preko stabala šume. Potok prestade da svjetluca. Ostade samo zvuk groljavog žubora. Dok su svi spavali, malo zara od vatre je čkiljilo zajedno sa sijalicom priključenom na akumulator.

Ustadoh u 4,30h. Poslednji čas da čujem noć kako nestaje i prepušta se nedeljnom svitanju. Jedan za drugim su se otkrivali vrhovi i grebeni Treskavice. Drevne šume su je kitile do 1600m. Iznad te visine su virile vitke, golišave stijene, obrasle borovnicama i brusnicama. Ptice krenuše najavljivati dan. Prve raščupane glave izbauljaše do izvora. “Dobro jutro! Kako ste spavali”?

“Odlično! Jao Branislave, ovdje je divno”, prozbori jedna planinarka. Pravo vrijeme za kaficu...

U 6h se skupismo udruženi i krenusmo ka Velikom jezeru. Tri planinarke su ostale uživati u čarima proplanka pred domom. Povedoh razdragano društvo markiranom stazom. Šuma se otvarala, kao da joj je prvi put, propuštajući nas stazom kao linijom života preko nečijeg dlana. Posle dva sata pješačenja, otkri se Veliko jezero, skinuvši magličasti pokrivač i vukući utabanu stazu u sebe. Razdvojismo se. Deset ostade na jezeru, a 15 produži ka vrhu - Djokin toranj. Čekalo nas je još 2,30h penjanja. Prva pauza kod zadnjeg izvora. Tekuće blago šiklja iz utrobe planine. Okoliš protkan paletom boja. Potočić otiče prema jezeru. Napunismo posude. Ispod samog jezera idemo desno, granicom koju je postavio prastari, ucrvani snijeg. Izlazeći na greben, prepustismo vjetru ono malo, ionako, raspršenih misli. Vidici se otvorise na sve strane. Izmaglica je čuvala samo planine na dalekom horizontu. Prodjosmo pored Pašinog vrha. To je već preko 2000m. Skroz desno, Djokin toranj je mahao zastavom. Još cijeli sat!” Branislave! A gde je vrh, taj Djoka? Koliko još kilometara? A gde su minska polja”?

Vijugao sam odgovorima kao i stazom. “Sve će vam se samo reći, ubrzo”. Ubrzo i stigismo. Popesmo se na Djokin toranj ili Malu ćabu (2086m). Vjetar nam nije dao previše odmora. Samo je Lidija uspjevala svojim širokim osmjehom, da ublaži njegove jake udare. Gutljaj za čestitanje, par grupnih a, bogami i pojedinačnih fotki i doručak na stijeni. Na trenutke se pomaljalo Bjelašnica, Jahorina, Trebević, Čvrstica, Maglič, Zelengora... Treskavica se rasprostrla na široko i dugačko. Preko izbrazdanih stijena oči plivajui i tonu dole negdje prema Kalinoviku...Hercegovina zove...

Povratak istom stazom. Kroz spletove ostatka rovova i zemunica, naziru se ostaci zahrdjalih dijelova naoružanja i municije. Telefonske žice kroz travu. Sa grebena silazak je brži, ali ne i lakši. Stijene i trava, kao po dogovoru, hvataju se za obuću i vuku noge van staze. Skakućem kao koza, sa kamena na kamen. Ekipa sustiže. Malo uživanja kod izvora. Epizoda druga. Oko 12,45h stižemo do jezera. Na kamenu cedulja: “Vratili smo se u dom sami, oko 11h”. Pored poruke buket cvijeća. Stavih oboje u ranac. Htjedismo sačekati ostatak grupe, ali navališe neke nepoznate muhe u rojevima, na naše oznojene glave. Pobjegosmo glavom bez obzira! Ipak, vidjevši da nas začelje sustiže, dadasmo nogama oduška. U 14h na proplanku ispred doma radna atmosfera. Dijalozi, monolozi i recitacije sve uz pivo. Zoki je bio zadužen za recitacije. Predadoh ceduljče i cvijeće prvoj grupi pa naložih pripremu rančeva i polazak u 15h.

Kada se svi prikupiše, zahvalih se fenomenalnim domaćinima. Aca je ponovo bio tu da nam, uz malu nadoknadu, preveze rančeve i one koji su imali problem sa vlastitim hodaljkama. Pozdravljam Treskavicu, milujući je pogledom. Planina koja plijeni i ulazi u krv i oko. Opet ćemo!

Somborci su ostali iza nas. Sretan put i hvala na druženju! Oni voze preko Hrvatske. Selo Turovi nas ispraća uskim putem i malim prozorima sa trošnih kuća. Kroz Trnovo prodjosmo za čas. Dolinom, a ponegdje i kanjonom Željeznice, stigosmo oko 16,30h u Lukavicu. Zaobilazimo Sarajevo. Vozimo se novim putem za Jahorinu. Neko upita: "Je li Sarajevo isto kao nekad? Jel Miljacka isto teče"?

"Osim par stotina hiljada Sarajlija, sve je tu. I Miljačka I Sarajevo. Tu, dole...isto!"

Na Palama ponovni susret sa Radetom i Suzanom. Obzirom da je Goca zaboravila telefon u Stajni, to nam je pružilo priliku za još malo druženja. Restoran u centru raširi baštu i ugosti nas lijepo. Ručak za oproštaj po mjeri. Osoblje kao familija. Sve može! Punih stomaka sa iskricama u zjenicama, izljubismo domaćine. Lično sam se više zadržao u tom načinu pozdrava sa Suzanom. Rade je bio previše neobrijan, za moj ukus. Srdačan pozdrav i dogovor oko zajedničke akcije na jesen. Lijepo je sa dobrim ljudima.

Pravac Zvornik. Ovaj put uspevam, za vida, da ponešto pokažem i ispričam o Sokocu, Ravnoj Romaniji, Han Pijesku... Granica nas dočeka oko 21,30h. Revnosni policajci u akciji. Skeniranje dokumenata. Nemaju aparat za skeniranje duse. Vidjeli bi kako je puna i lijepa ta planinarska. Prenijeli smo dio Bosne u njoj. Ništa nismo prijavili cariniku! Ko zna koliko bi naplatio!?

Nedelja vrela i nervozna, baci nas u noć. Izadje Stefan u Šapcu. Ostali po redu: kod Šimanovaca, Arena, Sava centar, pa Skerlićeva. Stigosmo kasno ili rano, kako kome je značilo tih 01,15h. Svi su imali prevoz kućama. Svi su imali dovoljno snage da se vrate u velegradsku stvarnost.

Čaroliju sa tri planine ponijeli su u sebi i čuvaće je do neke sledeće...

Dopisnik iz džepova prirode: [Branislav Makljenović](#)